

Abhijit V. Banerjee & Esther Duflo:
Good Economics for Hard Times

Tiukkaa taloustutkimustietoa punaisille ja vihreille päättäjille

Teksti: Olavi Kanervisto

Vuoden 2019 taloustieteen Nobelpalkinnon saivat intialainen Abhijit Banerjee ja ranskalainen Esther Duflo tutkimuksestaan maailmanlaajuisen köyhyyden vähentämiseksi. Ruotsin keskuspankin myöntämän tunnustuksen arvo hyödynnettiin nopeasti tämän myyntimenestykseksi aloitun kirjan muodossa.

Harvoin olen nähnyt tuoretta kansantalouden oppikirjaa, jonka jaksaa kahlata lävitse vajaassa viikossa joutumatta lopussa toteamaan, että kaikki tähän on vain vanhojen teorioiden toistoa tai mitätöimistä. Esipuheessa tekijät toteavat kirjoittamiseen kulueneen kymmenen vuotta; silti suurin osa aineistosta perustuu uusimpiin tilastoihin ja tutkimuksiin.

Teoksessa on jo analysoitu myös Yhdysvaltojen tulevasta presidenttiehdokkuudesta kilpailevien po-

liittikkojen talouspoliittisia linjauksia. Kirjoittajien näkemys uusliberalismista paljastaa sen, että ainakaan nykyinen presidentti ei kuulu heidän suosikkeihinsa.

Teos käsittelee laajalti julkisen talouden supistamisen vaikutuksia. USA:ssa 1950-luvun korkein 90 prosentin marginaalivero laski Reaganin kaudella alle 70 prosenttiin ja Bushin aikana vieläkin alemmas. Clintonin kaudella marginaalivero oli vain 40 prosenttia. Britannian julkisen sektorin kansantulo-osuus pieneni Thatcherin johdolla 45 prosentista 34 prosenttiin ja ylin marginaaliveroprosentti laski 83:sta 40:een.

Jatkuvaan kasvuun pohjaavat laskelmat ovat vaarallisia. Jos Kiinan kansantuote jatkaa kasvuaan vaikkapa nykyistä hitaamalla viiden prosentin vuosivauhdilla ja samaan aikaan USA hyytyy keskimäärin 1,5 prosenttiin, Kiinan kansantalouden koko

ylittäisi Yhdysvallat parissa vuosikymmenessä ja keskimääräisen kiinalaisen materiaalin elintason ylittäisi amerikkalaisen vuonna 2055.

Eksponentiaalisen kasvun rajat tulisivat kuitenkin vastaan paljon ennen tätä ajankohtaa yksinkertaisesti luonnonvarojen riittämättömyyden vuoksi.

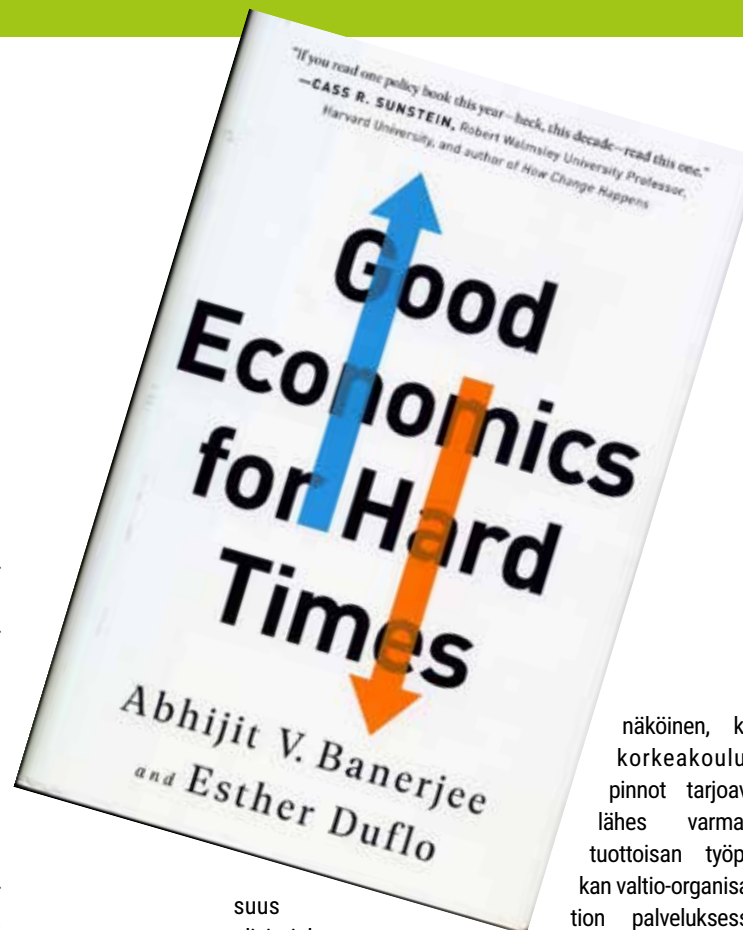
Esimerkkejä viimeaikaisista poliittisista talouspäätöksistä ja niiden seurauksista esitetään viljalti myös Skandinavian maista. Hakemistossa mm. Tanska mainitaan 10 kertaa, mutta Suomi ainoastaan kerran: 2017–18 vuosien 2000 arvalla valitun työttömän kiinteän sosiaalivastuksen vaikutus koeryhmän työllistymishalukkuuteen tai työn etsinnän aktivoitumiseen todettiin olemattomaksi, vaikka lisäsin koeryhmän tyytyväisyyttä muiden 173222 työttömän vertailuryhmään nähden.

Tekstissä toki viitataan

Suomeenkin useissa kohdin. Mm. sodan jälkeen 430000 luovutetuilta alueilta evakoidun asuttamista ja työllistämistä kuvaillaan jopa puolen sivun verran. Todetaan mm. selvitetyn, että neljännesvuosisata myöhemmin siirtoväki oli keskimäärin vauraampaa kuin ikänsä samalla paikkakunnalla asuneet. Tämä selittyy suuremmalla liikkuvuudella, urbanisoinnilla ja paremmalla työllistymisellä.

Yhtä hyvin tuloksiin päästiin Neuvostoliiton romahduksen jälkeen alkaneella juutalaisväestön maastamuutolla, joka neljässä vuodessa kasvatti Israelin väkilukua 12 prosentilla. Kirja siteeraa vanhaa viitsiä talousjärjestelmästä, jossa kansalaiset olivat tekevinään työtä, josta valtio oli maksavinaan palkkaa.

Myös maahanmuuton myyttejä murskataan: missään ei ole todistettua vielä käynyt niin, että siirtolai-

suus

olisi johtanut kantaväestön palkkojen polkemiseen. Maan sisäistä muuttoliikettä jarruttaa niin kirjoittajain kotimaassa kuin muuallakin asunto-ongelma: taantuvilla alueilla talojen arvo on romahtanut, eikä työn perässä muuttajilla olisi varaa asuntoon uudella paikkakunnalla.

Sosiaalipolitiikasta todetaan sellainenkin tosiasia, että köyhimmässä maissa julkisen sektorin työntekijä ansaitsee huomattavasti enemmän kuin yksityis sektorilla keskimäärin. Siten sosiaalinen nousu koulutuksen myötä on toden-

näköinen, kun korkeakouluopinnot tarjoavat lähes varmasti tuottoisan työpäikan valtio-organisaation palveluksessa. Vauraimmissa maissa, joissa julkisen sektorin osuus on ylikorostunut, palkkaero pyrkii olemaan juuri toisinpäin.

Analysoidessaan teollisuusautomaation tuomia mahdollisuuksia jatkuvaan kasvuun kirja lainaa mm. Kurt Vonnegutia (Sähköpiano, ks. 2/2017) ja pohdiskelee yhä robottiveron mahdollisuuksia. Vonnegut oli kuitenkin yhtä väärässä kuin Britannian luddiitit 1800-luvulla.

Kirjoittajien mielestä verotuksen suuri ongelma on USA:ssa kuin monissa muissakin vauraissa val-

tioissa on pääoman liian lievä verotus palkkaverotukseen nähden. Yhdysvallat houkuttelee silti työhaluisia maahanmuuttajia, kun kokonaisveroaste kuitenkin on alhainen: julkisen talouden osuus bruttokansantuotteesta (GDP) on yhä vain 27 prosenttia, mikä on todella vähän verrattuna vaikkapa Ranskan ja Tanskan 46, Belgian 45, Ruotsin 44 ja Suomen 43 prosenttiin.

Näissä Euroopan korkean verotuksen maissa jo enemmän kuin kaksi kolmannesta väestöstä on koko elinkaaren ajalta lasten nettosaajia suhteessa julkiseen talouteen ja vain alle kolmannes nettomaksajia. Jokainen valtion talouden tulonsiirtoeuro on jonkun nettomaksajan ensintyöllään ansaittava. Pitäisi siinä väestöpolitiikassa suosia tulevia nettomaksajia "green card" -politiikan keinoin, vai pelkkiä oleskeluoikeuksia myöntämällä yhä lisää nettosaajien osuutta äänestäjäkunnassa?

Kotimaisilta kustantajilta saatujen arvostelukirjojen ohella olen pyrkinyt tuomaan tällä palstalla esiin myös ajankohtaisia ulkomaisia uutuuksia. Lienevätkö olleet huonosti vai liian hyvin valittuja, kun jo kolmesti on käynyt niin, että kesken arvostelun kirjoitta-

misen teoksesta oli jo ehtinyt ilmestyä suomenkielinenkin painos (Kolbert: The Sixth Extinction numerossa 3/2016 ja Tolkien-postuumi The Story of Kullervo 6/2016 -lehdessä; Thomas Nagelin Mind and Cosmos -esittely jäi lopulta julkaisematta, kun sen suomentaja oli onnistunut 35 sivun mittaisessa Kääntäjän esipuheessaan jo analysoimaan puhki kirjoittajan koko ajattelujärjestelmän).

Tätä viime marraskuussa ilmestynyttä 404-sivuisia järkäletä tuskin saadaan suomennettua niin ripeästi, että käännös olisi kirjakaupoissa saatavana tämän lehden ilmestyessä. Siksi lienee syytä toivoa, että tämä alkukielinen teos löytäisi nopeasti tiensä valtion talouden hoidon suhteen täydellisen ymmärtämättömyiltä vaikuttavien ministerien tai edes heidän monilukuisten kaadereittensa iltalukemiseksi. Muutoin on olemassa vaara, että alkaneella nelivuotiskaudella valtiolaivamme onnistutaan ajamaan niin pahasti karille, että Suomi todellakin joutuu vaikkapa omaisuutta takavarikoimalla verottamaan nettomaksajien maasta poistumista.